

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۱۳۱

کد موضوعی: ۲۴۰

دوره دوازدهم - سال اول

چاپ: ۱۱۷

ثبت: ۸۹

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»

نام دفتر: دفتر مطالعات حقوقی (گروه حقوق اساسی و اسناد بالادستی)

نوع گزارش: طرح/لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

تهیه و تدوین: روح اله مکارم

ناظران علمی: جلیل محبی، امین پژمان، احمد حکیم جوادی

اظهار نظر کننده: —

صفحه آرا: نرجس امیراحمدی

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

۲. نظارت بر رفتار نمایندگان

۳. شأن نمایندگی

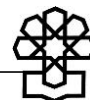
تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۷/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۷/۲۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۱	خلاصه مدیریتی.....
۳	۱. مقدمه.....
۵	۲. بررسی کلیات.....
۶	۳. بررسی جزئیات.....
۶	۳-۱. ماده (۱).....
۸	۳-۲. ماده (۲).....
۹	۳-۳. ماده (۳).....
۹	۳-۴. ماده (۴).....
۱۰	۳-۵. ماده (۵).....
۱۱	۳-۶. ماده (۶).....
۱۲	۴. سایر پیشنهادها.....
۱۵	۵. جمع‌بندی.....
۱۶	منابع و مآخذ.....

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»

چکیده

لزوم پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری دارندگان مناصب و سمت‌های عمومی از جمله نمایندگان ملت در یک نظام سیاسی امری اجتنابناپذیر است، چراکه نمایندگان به عنوان حافظان منافع مردم در کانون تصمیم‌گیری‌های کلان حضور دارند. نمایندگان به عنوان بخشی از هیئت حاکمه نظام سیاسی در عرصه قانون‌گذاری و نظارت بر سایر قوا بدون تردید در مظان تهدیدها و آسیب‌های متعددی قرار دارند که بر این اساس قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان به تصویب مجلس رسید. با توجه به تأکید مقام معظم رهبری نسبت به اصلاح این قانون و ضروری است که قانون مذکور پس از گذشت سیزده سال از تصویب آن، مورد آسیب‌شناسی و بازبینی قرار گیرد. این نوشتار به بررسی گزارش کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس نسبت به طرح «اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان» به شماره ثبت ۸۹ در دوره دوازدهم می‌پردازد. این کمیسیون اصلاحاتی را در قانون با محوریت تغییر مرجع نظارت بدوی و تجدیدنظر، تقویت ضمانت اجرای تخلفات و اعطای صلاحیت فعال به هیأت بدوی برای رسیدگی به تخلفات اعمال کرده است. ضمن تأیید کلیات گزارش کمیسیون، جهت رفع تمامی آسیب‌ها پیشنهاد می‌شود برخی جزئیات آن با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، اصلاح شود. از این رو با عنایت به اهمیت این طرح، رسیدگی دو شوری به این گزارش پیشنهاد می‌گردد.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان آسیب‌ها و چالش‌هایی به شرح ذیل دارد:

۱. ترکیب مرجع نظارت (بدوی و تجدیدنظر) - از حیث تخصص، نحوه انتخاب، آیین رسیدگی
۲. ضمانت اجرا از حیث نبود ضابطه مشخص برای انتخاب ضمانت اجرا، بازدارندگی ناکافی ضمانت اجرای فعلی، تعیین سازوکارهای نظارتی مؤثر برای موارد فقدان و زوال شرایط قانونی نمایندگی در حین دوران نمایندگی
۳. عدم احصاء مصادیق تخلف و تعارض منافع منصب نمایندگی اعم از شغلی، مالی، معاملاتی و نظایر آن
۴. عدم نظارت فعال مرجع نظارت، آگاهی بخشی به نمایندگان و عدم الزام مراجع امنیتی و نظارتی در پاسخگویی در زمان مناسب.

نقاط قوت و ضعف گزارش کمیسیون

نقاط قوت گزارش کمیسیون:

۱. اصلاح بخشی از ترکیب هیأت بدوی و تجدید نظر
۲. اعطای صلاحیت فعالانه به هیأت نظارت
۳. تقویت بازدارندگی قانون با شفاف کردن و افزودن یک ضمانت اجرای جدید
۴. الزام مراجع امنیتی و نظارتی به ارائه پاسخ استعلامات
۵. ارسال گزارش مجازات‌های اعمال شده به شورای نگهبان حسب صلاحدید اعضای هیأت نظارت
۶. تعیین سخنگو برای هیأت بدوی جهت تنویر افکار عمومی.

نقاط ضعف گزارش کمیسیون:

۱. حضور اعضای هیأت ریسه در ترکیب هیأت بدوی
۲. عدم تدقیق در احصاء تخلفات
۳. ناکافی بودن ضمانت اجراهای پیش بینی شده
۴. عدم تعیین آیین رسیدگی در هیأت تجدید نظر
۵. عدم تعیین مهلت پاسخگویی برای نهادهای امنیتی و نظارتی.

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

با عنایت به اهمیت بررسی همه جانبه این قانون، پیشنهاد می‌شود در اجرای ماده (۱۳۹) قانون آیین‌نامه داخلی به تشخیص هیأت رئیسه، رسیدگی به این طرح با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، به صورت دو شوری ادامه یابد. پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس به شرح زیر است:

۱. عدم حضور اعضای هیأت ریسه در هیأت بدوی
۲. تعریف و بیان کامل محدوده «شأن نمایندگی» در قانون.
۳. تعریف هدایای نامتعارف و مصادیق آن
۴. پیش‌بینی پاسخگویی مراجع نظارتی در مدت زمان معین
۵. ارسال تمامی آرای هیأت به شورای نگهبان
۶. تقویت ضمانت اجراهای مذکور در ماده (۶)
۷. رفع خلا آیین رسیدگی شفاف و دقیق در رسیدگی هیأت تجدید و ارجاع ماده ۶ به کمیسیون
۸. اصلاح کلی‌گویی رسیدگی به تخلفات نمایندگان، بیان مصادیق و احاله به عرف نمایندگی
۹. اطلاع‌رسانی از عملکرد هیأت در درون مجلس

۱. مقدمه

نمایندگان مجلس در ساختار حقوقی-سیاسی نظام‌های مختلف سیاسی، به جهت نمایندگی آراء و نظرات آحاد مردم در تصمیم‌گیری‌های کلان، از اختیارات گسترده و قدرت سیاسی نظارت بر قوای دیگر برخوردار هستند. «اصل نظارت پذیری مقامات عمومی» اعم از مقامات اجرایی و سیاسی، متضمن حقوق شهروندان در یک جامعه سیاسی است. نظارت بر رفتار نمایندگان با توجه به موقعیت سیاسی نمایندگی مجلس امری اجتناب‌ناپذیر و ضروری است. به عبارت دیگر شناسایی امکان نظارت بر رفتار نمایندگان و پاسخگویی نسبت به افعال و ترک فعل آن‌ها، ضامن صیانت از اعتماد عمومی مردم و تقویت سرمایه‌های اجتماعی در یک نظام سیاسی است.

نظام‌های حقوقی در جوامع سیاسی مختلف برای حفظ جایگاه و منزلت نمایندگی در نظام‌واره حقوقی-سیاسی ضوابط و مقررات خاصی را مقرر نموده‌اند تا از این رهگذر نمایندگان از اعمال نفوذ مراکز فساد در ایفای وظایفشان مصون باشند و هم ملزم به رعایت قواعدی شوند که شایسته و موقعیت نمایندگی را حفظ می‌نماید. اغلب مجالس دنیا نیز شیوه‌ها و سازوکارهای گوناگون از جمله نظام نظارت درونی یا بیرونی و یا ترکیبی بر رفتار نمایندگان خود تدوین و مقرر نموده‌اند. تجربه‌های اداره مجالس در سایر کشورها مؤید ضرورت اصل نظارت بر رفتار نمایندگان است. لکن در شیوه اعمال نظارت بر نمایندگان متناسب با زیر ساخت‌های حقوقی - سیاسی هر کشور رویه‌ها و سازوکارهای متفاوتی اتخاذ شده است [۱].

اهمیت صیانت از جایگاه نمایندگی از جانب رفتار نمایندگان- اعم از کنش‌های ایجابی و سلبی- در بیانات حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری به کرات مورد تأکید قرار گرفته است^۱، از جمله اینکه افزون بر نظارت فردی و ملکه تقوا، سازوکار نظارتی منسجم برای حفظ شایسته نمایندگی تدقیق و تدوین گردد^۲. رهبر معظم انقلاب با اشاره به این موضوع، نظارت بر روند عملکرد نمایندگان مجلس را ضروری دانسته و می‌فرماید: «مجلس نسبت به دستگاه‌های اجرایی کشور شأن نظارتی دارد - که خوب، چیز بسیار بااهمیتی هم هست - یک شأن نظارتی هم برای خود مجلس و برای آحاد نمایندگان تعریف کنید. من معتقدم که شما دو سال دیگر توی مجلسید، معلوم نیست بعد از این توی مجلس باشید یا نباشید؛ ممکن است دیگر هرگز گذارتان به مجلس نیفتد؛ اما صدها و صدها نفر در طول زمان از اینجا عبور خواهند کرد؛ کسانی خواهند آمد و روی این صندلی‌ها خواهند نشست. اگر شما امروز توانستید یک سازوکار کنترلی متقن و محکم برای نظارت بر کار نماینده پایه‌گذاری کنید، تا هر وقتی که این دستگاه خوب کار کند، اجرش مال شماست؛ مزد الهی‌اش مال شماست. آن طرف قضیه هم متأسفانه همین جور است. اگر امروز با قدرتی که خدا به شما داده - توان نمایندگی - می‌توانید این ابزار کنترلی را کار بگذارید، ولی کار نگذارید، از شما سؤال خواهد شد... خوب، نماینده - مثل همه‌ی ماها - در معرض اینجور لغزش‌ها و آسیب‌ها قرار دارد. مال، فتنه‌انگیز است. این، حرف من نیست؛ حرف امام سجاد (علیه‌السلام) است؛ «المال الفتون»؛ مال فتنه‌انگیز. پول، فتنه‌انگیز است؛ دل‌ها را از راه در

۱. سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس (افتتاح اولین دوره مجلس شورای اسلامی)، ۴ خرداد ۱۳۵۹-جماران، «لرزم رعایت اخلاق اسلامی در مجلس»؛

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با نمایندگان مجلس شورای اسلامی سال-های ۱۳۹۰، ۱۳۹۵، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹

می‌برد؛ خیلی‌ها را می‌لرزاند؛ کسانی که آدم خیال نمی‌کند این‌ها هم بلغزند، اما آدم می‌بیند گاهی می‌لغزند. قدرت هم همین جور است، رودربایستی هم همین جور است، محبت‌ها هم همین جور است، دشمنی‌ها هم همین جور است؛ ماها را می‌لغزاند. یک جایی باید بر کارش نظارت کند».^۱ ایشان در جای دیگری تصریح می‌کنند: «من پارسال به شما عرض کردم که در داخل مجلس شورای اسلامی، خودنظارتی بگذارید. این، همان تقوای جمعی است. مجموعه، خود را بپاید. حالا حرف‌هایی گوشه کنار زدند که نماینده باید آزاد باشد، چه باشد. کسی با آزادی نماینده مخالف نیست؛ با کج رفتاری نماینده مخالف است. یک نماینده کج رفتار ممکن است مجلس شورای اسلامی را بدنام کند، متهم کند؛ حیف نیست؟ مجلس به این عظمت، این نهاد قانونی اساسی در کشور».^۲

در تبیین این موضوع می‌توان قوانین ناظر بر فعالیت نمایندگان مجلس را به دو دسته قوانین عام و خاص نظارت بر رفتار نمایندگان، دسته‌بندی کرد از جمله مهم‌ترین منابع قانونی عام که از آن، نظارت بر عملکرد منتخبان مردم در مجلس شورای اسلامی برداشت می‌شود، اصل نود قانون اساسی^۳، ماده (۲۴) آیین‌نامه داخلی ناظر بر شکایت از عملکرد هیئت‌رئیس^۴ و مواد (۷۶) تا (۷۹) آیین‌نامه داخلی در خصوص اداره جلسات مجلس شورای اسلامی^۵ است.

مجلس شورای اسلامی نیز به دلیل اهمیت موضوع و تأکیدات مقام معظم رهبری در این حوزه، سال ۱۳۹۱ قانون «نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان» را جهت ارتقاء و بهبود عملکرد مجلس توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی به تصویب رساند. قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۱ نیز به عنوان قانون خاص نظارت بر رفتار و عملکرد نمایندگان مجلس قابل ذکر است؛ با وجود این، مجموعه سازوکارهای در نظر گرفته شده برای نظارت بر فعالیت نمایندگان مجلس شورای اسلامی قابل ارتقا به نظر می‌رسد. به همین منظور نمایندگان دوره یازدهم مجلس برای اصلاح قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان، سه طرح به شماره‌های ۷۵، ۱۸۳ و ۳۳۷ اعلام وصول کرده‌اند. با این حال اصلاح

۱. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱۳۸۹/۳/۱۸.

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱۳۹۰/۳/۸.

۳. اصل نودم: هرکس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتبا به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه و یا قوه قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.

۴. ماده (۲۴) - هرگاه نمایندگان به کیفیت اداره جلسات یا سایر امور مجلس و نحوه ایفای وظایف رئیس یا سایر اعضای هیئت‌رئیس معترض باشند، می‌توانند طی تقاضای کتبی با امضای حداقل بیست و پنج نفر و یا به درخواست کمیسیون تدوین آیین‌نامه داخلی مجلس، تشکیل هیئت رسیدگی به اعتراضات، مرکب از رؤسای کمیسیون‌های تخصصی و اعضای کمیسیون تدوین آیین‌نامه داخلی مجلس را درخواست نمایند. کمیسیون تدوین آیین‌نامه داخلی مکلف است ظرف سه روز نسبت به تشکیل هیئت رسیدگی به اعتراضات، اقدام نماید. هیئت اخیر مکلف است ظرف ده روز با حضور سه نفر از منتخبین معترضین، به موضوع رسیدگی نماید. در صورتی که اکثریت اعضای هیئت رأی بر عدم صلاحیت فرد مورد اعتراض دادند عضویت وی در هیئت‌رئیس تعلیق می‌گردد. گزارش هیئت در این باره در جلسه غیرعلنی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در اولین جلسه علنی مجلس بدون بحث به رأی‌گیری گذاشته می‌شود. در صورت رد عدم صلاحیت، عضو مزبور به کار خود ادامه خواهد داد و در غیر این صورت از سمت خود مستعفی شناخته می‌شود و حق شرکت در انتخابات مجدد آن دوره را ندارد.

۵. ماده (۷۶) - نمایندگان براساس مسئولیت نمایندگی، متعهد و ملتزم به حفظ حیثیات مجلس و نمایندگان و رعایت نظم و نوبت و اجرای آیین‌نامه داخلی می‌باشند. در مواردی که نماینده‌ای رعایت تعهدات فوق را ننماید اقدامات ذیل به ترتیب از طرف رئیس به عمل خواهد آمد:

۱. تذکر شفاهی در جلسه علنی،

۲. اخطار در جلسه علنی،

۳. احضار و توبیخ متخلف در جلسه هیئت‌رئیس.

ماده (۷۷) - رئیس جلسه نسبت به نمایندگانی که از موضوع مذاکره خارج می‌شوند و یا بدون اجازه صحبت می‌کنند و همچنین نسبت به نمایندگانی که به واسطه عدم رعایت آیین‌نامه داخلی یا به انجام دیگر رعایت نظامات مجلس را نمی‌نمایند تذکر می‌دهد.

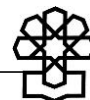
ماده (۷۸) - در صورتی که رئیس به یکی از نمایندگان دو بار تذکر داد و نماینده مجدداً از حدود نظم خارج گردید، رئیس به او اخطار می‌کند.

ماده (۷۹) - توبیخ که سبب درج در پرونده و گزارش در مجلس می‌شود در موارد ذیل اجرا می‌گردد:

۱. در صورتی که نماینده‌ای پس از اخطار در همان جلسه از حدود نظم خارج شود.

۲. در صورتی که نماینده‌ای ظرف یک ماه چهار مرتبه در جلسات متوالی یا شش مرتبه در مجموع مورد تذکر واقع شده باشد.

۳. کسانی که بیش از سه جلسه متوالی یا در مجموع پنج جلسه در یک ماه تأخیر غیرمجاز داشته باشند.

قانون مذکور در دوره یازدهم به تصویب نرسید. در ابتدای دوره دوازدهم طرح «اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان» به شماره ثبت ۸۹ اعلام وصول و در کمیسیون آیین نامه داخلی مورد رسیدگی قرار گرفت. در ادامه به بررسی این گزارش پرداخته خواهد شد.

۲. بررسی کلیات

براساس قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان، هیئت نظارت که متشکل از هفت نفر از نمایندگان مجلس است با اکثریت مطلق آراء نمایندگان انتخاب می شود. اما پس از گذشت بیش از یک دهه از تصویب قانون مذکور چالش ها و آسیب هایی از جمله ناکارآمدی ترکیب مرجع نظارت (در دو سطح بدوی و تجدیدنظر)، ضعف ضمانت اجراها، خلأ چگونگی اقدامات صیانتی مجلس برای نمایندگان و عدم جامعیت مصادیق تعارض منافع و غیره، مانع تحقق اهداف و کارایی سازوکار هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان شده است؛ همچنین رهبر معظم انقلاب در دیدار سال های اخیر با نمایندگان مجلس ضرورت اصلاح نظارت بر رفتار نمایندگان و خلأهای سازوکار موجود را متذکر شدند و مصادیق آسیب های جایگاه نمایندگی-نمونه های تعارض منافع- را احصاء و فعال بودن و اثر بخشی « هیأت نظارت^۱ » را از مجلس شورای اسلامی مجدد مطالبه نمودند^۲؛

صلاحیت این هیئت محدود به رسیدگی به گزارش های واصله درباره سوءاستفاده و تخلف مالی یا اخلاقی نماینده و درآمدها و هزینه های غیرمتعارف وی، گزارش های مربوط به رفتار خلاف شؤون نمایندگی، گزارش های واصله درباره اعمال خلاف امنیت ملی کشور و سایر اعمال مجرمانه از بعد انتظامی و گزارش های هیئت رئیسه درباره غیبت، تأخیر و بی نظمی نماینده موضوع مواد (۸۶) تا (۸۹) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی می باشد. مبتنی بر این قانون اولاً هیئت نظارت بر عملکرد نمایندگان، صلاحیت های محدودی دارد، به بیان دقیق تر قانونگذار عادی برای این هیئت حق نظارت اولیه را پیش بینی نکرده است. ثانیاً ضمانت اجراهای طراحی شده در ماده (۶) این قانون^۳ در مواردی فاقد بازدارندگی کافی به نظر می رسد. [۲]

در خصوص تقویت ضمانت اجراهای مذکور در این قانون باید گفت که مبتنی بر قانون اساسی نظارت و قانونگذاری وظیفه مجلس شورای اسلامی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران است و آنچه در قانونگذاری و نظارت دارای

۱. هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مجلس شورای اسلامی

۲. شما هنوز اول کارتان است بحمدالله، تازه وارد شده اید و این آسیب ها ان شاءالله به سراغ شما نیامده و نخواهد آمد [اما] مراقب باشید. در این زمینه بایستی هیئت نظارت فعال باشد؛ هیئت نظارتی که نظارت [دارد] بر رفتار نمایندگان بایستی در این زمینه فعال باشد؛ (ارتباط تصویری با نمایندگان مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۶)

۳ ماده (۶). هیئت با توجه به اهمیت تخلفات و شرایط و موقعیت ارتکاب آنها نسبت به اعمال یک یا چند مجازات ذیل که طبق ماده (۶) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قابل اجراء است، تصمیم می گیرد:

الف) تذکر شفاهی بدون درج در پرونده،

ب) تذکر کتبی با درج در پرونده،

پ) اخذ تعهد کتبی مبنی بر عدم تکرار تخلف،

ت) کسر حقوق از یک ماه تا یک سال به میزان یک دوم،

ث) محرومیت از عضویت در مجامع و شوراهای کمیته های تحقیق و تفحص،

ج) محرومیت از نامزدی برای عضویت در هیئت رئیسه مجلس و هیئت رئیسه کمیسیون ها،

چ) اعلام یک یا چند تخلف نماینده در جلسه غیرعلنی توسط رئیس مجلس،

ح) اعلام یک یا چند تخلف نماینده در جلسه علنی توسط رئیس مجلس.

اهمیت فراوانی می‌باشد حضور مؤثر و آگاهانه عموم نمایندگان در این فرآیند است. درحالی که عدم وجود ابزارهای نظارتی کارا و دارای ضمانت اجرا، در زمینه رسیدگی به عملکرد نمایندگان درخصوص مشارکت فعال، آگاهانه و متعهدانه در فرآیند تقنین و نظارت، به‌عنوان آسیبی در این دو فرآیند مطرح است. ازجمله اقداماتی که می‌تواند به تقویت نظارت بر عملکرد نمایندگان کمک کند تا به‌نحو فعال‌تری در فرآیندهای قانونگذاری و نظارت مشارکت نمایند، شفافیت عملکرد نمایندگان و ارائه گزارش عملکرد دقیق آنها به افکار عمومی است. همچنین با برقراری نوعی سازوکار نظارت مؤثر بر نمایندگی در طول این دوره می‌تواند باعث جلوگیری از بسیاری از این آسیب‌ها شود. ازین رو در بند «۱۳» سیاست‌های کلی انتخابات «تعیین سازوکار لازم برای حسن اجرای وظایف نمایندگی، رعایت قسم‌نامه، جلوگیری از سوءاستفاده مالی، اقتصادی و اخلاقی و انجام اقدامات لازم در صورت زوال یا کشف فقدان شرایط نمایندگی مجلس در منتخبان.» مورد تأکید قرار گرفته است [۲]. علاوه بر این درخصوص نظارت بر رفتارهای خارج از عرف نمایندگی و تعیین مصادیق و معیارهای آن نیز می‌توان تعیین تکلیف کرد و برای آن ضمانت اجرا وضع نمود.

با توجه به مطالب فوق، گزارش کمیسیون درخصوص رفع آسیب از ترکیب هیأت بدوی و تجدید نظر، اعطای صلاحیت فعالانه به هیأت برای رسیدگی به تخلفات و هم چنین تقویت ضمانت اجرای مذکور در این قانون اقداماتی را انجام داده است. لذا تصویب کلیات گزارش کمیسیون پیشنهاد می‌شود.

۳. بررسی جزئیات

۱-۳. ماده (۱)

ماده ۱- ماده (۱) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و در تبصره (۴) عبارت «موضوع تبصره (۲) این ماده فرد جایگزین مطابق تبصره مذکور» به عبارت «فرد جایگزین مطابق این ماده» اصلاح و تبصره (۱) آن ابقا می‌شود:

ماده ۱- در هر دوره مجلس شورای اسلامی حداکثر سه ماه پس از افتتاح مجلس، هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان که از این پس «هیأت» نامیده می‌شود، مرکب از افراد زیر تشکیل می‌گردد:

- الف- شش نفر از نمایندگان که حداقل از دو دوره سابقه نمایندگی برخوردار باشند به انتخاب مجلس،
- ب- یک نفر از اعضای ثابت کمیسیون اصل نودم قانون اساسی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس،
- پ- یک نفر از اعضای کمیسیون قضائی و حقوقی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس،
- ت- یکی از نواب رئیس به انتخاب هیأت رئیسه مجلس برای هر سال.

تبصره ۲- اعضای هیأت رئیسه مجلس به جز نواب رئیس، نمی‌توانند به عضویت هیأت در آیند. در صورتی که هر یک از اعضای هیأت به عضویت هیأت رئیسه مجلس انتخاب شود، عضویت وی در هیأت لغو و فرد جایگزین مطابق فرآیند این ماده انتخاب می‌شود. نصاب انتخاب اعضای هیأت در مجلس، اکثریت نسبی نمایندگان حاضر است.

تبصره ۳- هیأت از بین اعضای خود یک رئیس، یک نایب‌رئیس، یک دبیر و یک سخنگو انتخاب می‌کند.

- درمورد الگوهای مرجع نظارت کننده بر رفتار نمایندگان سازوکارهای مختلفی متناسب با زیست حقوقی-سیاسی کشورها، با رعایت اصل بی‌طرفی و اصول دادرسی منصفانه در قالب‌های دورن مجلس، خارج از مجلس و ترکیبی (درون و خارج مجلس) طراحی شده است. در نظام حقوقی ما مستدل به اینکه

اولاً اصل استقلال قوا مانع دخالت سایر قوا نسبت به اجرای قواعد رفتاری نمایندگان اعم از نظارت و... شده است، ثانیاً تحمیل ضمانت اجرا از سوی مرجعی خارج از مجلس به صورت مستقل یا ترکیبی ناقض اصل استقلال قوا موضوع اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی و نیز ناقض مسئولیت مجلس در تضمین اجرای قواعد رفتاری است؛ ثالثاً قابلیت بالای پذیرش تصمیمات مرجع درونی از سوی نمایندگان مؤید کارایی آن در مقام اجراست؛ رابعاً آشنایی و تخصص در تشخیص کنش‌های نمایندگان و تطبیق آن با اعمال خلاف شئون نمایندگی مزیت دیگر مرجع نظارت از داخل مجلس است؛

بنابراین مرجع نظارت کننده بر رفتار نمایندگان از داخل مجلس، متناسب با چهارچوب حقوقی-سیاسی و اقرب به صواب به نظر می‌رسد. از این منظر گزارش کمیسیون نیز با تعیین مرجعی در داخل مجلس مورد تأیید است.

- درمورد کیفیت تعیین اعضاء هیأت دو نکته حائز اهمیت است:

۱. داشتن سابقه قضایی و سیاسی جهت تشخیص موضوع و تطبیق آن با ضمانت اجراهای قانونی؛

۲. مرجع معرفی نامزدهای عضویت در هیأت نظارت

از این منظر گزارش کمیسیون نسبت به قانون فعلی برتری دارد. هم اکنون وفق ماده (۱) این قانون و تبصره «۲» آن^۱ هیأت بدوی متشکل است از یک نفر از نواب رئیس به انتخاب هیأت رئیسه، یک نفر از اعضای هر یک از کمیسیون‌های اصل نودم و قضایی و حقوقی به انتخاب مجلس و چهار نفر از میان سایر نمایندگان داوطلبان به پیشنهاد هیأت رئیسه و انتخاب مجلس.

همانطور که از ترکیب هیأت مشاهده می‌شود، اکثر اعضای هیأت می‌توانند همسو و یا منعکس کننده نظرات هیأت رئیسه مجلس باشند. هم چنین با عنایت به رأی‌گیری سالانه برای انتخاب نواب رئیس در مجلس، حضور این فرد در هیأت می‌تواند رسیدگی مسالمت آمیز با متخلفان را جایگزین اعمال مجازات‌های متناسب کند. لذا چنین ترکیبی به استقلال هیأت خدشه وارد می‌کند و تعارض منافع را افزایش می‌دهد. برای رفع این آسیب، تغییر در ترکیب هیأت بدوی در گزارش کمیسیون پیشنهاد شده است. بدین صورت که شش نفر از میان تمامی داوطلبان با دو دوره سابقه نمایندگی با رای نمایندگان در صحن انتخاب می‌شوند. با این حال هم چنان یکی از نواب رئیس مجلس به انتخاب هیأت رئیسه در ترکیب هیأت حضور دارد. از این رو با تأیید اصلاحات انجام شده، پیشنهاد می‌شود که هیچ کدام از

۱. ماده ۱- به منظور حفظ شأن و منزلت نمایندگان و نظارت درباره امور مربوط به دوران نمایندگی در ابتدای هر دوره مجلس شورای اسلامی و حداکثر سه ماه پس از انتخاب هیأت رئیسه^۱، هیأت نظارت که از این پس هیأت نامیده می‌شود مرکب از افراد زیر برای همان دوره تشکیل می‌گردد:

الف- یکی از نواب رئیس به انتخاب هیأت رئیسه برای هر سال
ب- یک نفر از اعضای کمیسیون اصل نودم (۹۰) به انتخاب مجلس
پ- یک نفر از اعضای کمیسیون قضایی و حقوقی به انتخاب مجلس
ت- چهار نفر از سایر نمایندگان به انتخاب مجلس

تبصره ۱-...

تبصره ۲- هیأت رئیسه مجلس از بین داوطلبان کمیسیون‌های یاد شده و نمایندگان مجلس به جز اعضای هیأت رئیسه شش نفر را انتخاب و به مجلس معرفی می‌نماید.

اعضای هیأت رئیسه امکان حضور در ترکیب هیأت را نداشته باشند. به همین جهت با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، حذف بند «ت» ماده (۱) و ممنوعیت عضویت تمامی اعضای هیأت رئیسه در ترکیب هیأت مذکور در تبصره «۲» این ماده پیشنهاد می‌شود.

- یکی دیگر از اصلاحات گزارش کمیسیون، تکلیف به تعیین سخنگو برای هیأت از میان اعضا است. تعیین سخنگو برای هیأت جهت تبیین مواضع هیأت، ارائه گزارش عملکرد و پرونده‌های در دست بررسی با حفظ آبروی اشخاص و رعایت اسناد طبقه‌بندی شده، بستر ساز ارتقاء شفافیت، دسترسی آزاد به اطلاعات و مطالبه عمومی از هیأت خواهد بود. این اصلاح مورد تأیید است.

۲-۳. ماده (۲)

ماده ۲- بند «ت» ماده (۲) قانون به شرح زیر اصلاح و یک بند به عنوان بند «ث» به این ماده الحاق می‌شود:

ت- گزارش‌های هیأت رئیسه مجلس درباره غیبت و تأخیر در جلسات شعب، صحن و کمیسیون‌ها و بی‌نظمی هر یک از نمایندگان مطابق مواد قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

ث- درخواست هر یک از اعضای هیأت برای شروع رسیدگی به تخلفات مذکور در این قانون.

- گزارش کمیسیون با اصلاح ماده (۲) این قانون، امکان رسیدگی فعال توسط خود هیأت بدون دریافت گزارش یا شکایت خارج از هیأت را شناسایی کرده است، به دلیل آنکه در حال حاضر تکلیف هیأت صرفاً نسبت به گزارشات دریافتی می‌باشد. با اصلاح صورت گرفته در صورت اطلاع شفاهی یا عدم طی تشریفات ثبت گزارش و شکایت، خود هیأت مستقیماً مکلف است به موضوع ورود و رسیدگی کند. این اصلاح مورد تأیید است.

- طبق تبصره «۱» ماده (۲) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان، اصطلاح «خلاف شئون نمایندگی» به عبارت «عرف مسلم نمایندگی» احاله شده است. قانونگذار عادی تاکنون تعریف مشخص و دقیقی از شأن-نمایندگی در این قانون و سایر قوانین و مقررات به عنوان یکی از سنجه‌های نظارت بر رفتار نمایندگی ارائه ننموده است. از این منظر گزارش کمیسیون با خلأ همراه است. باتوجه به گستره فعالیت نمایندگان از حیث مکانی اعم از داخل مجلس و خارج از آن به صورت حقیقی و مجازی، ضرورت رعایت شأن و منزلت نماینده مجلس شورای اسلامی در تمام فضاهای عمومی را دوچندان کرده است. تعریف «شأن نمایندگی» و تصریح به انواع کنش‌های نمایندگان (افعال، گفتار و نوشتار) در تمامی فضاهای عمومی از جمله حقیقی و مجازی در طول دوره نمایندگی گامی مثبت در جهت صیانت و تضمین حقوق نمایندگان خواهد بود. بدین منظور با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، اصلاح تبصره «۱»

ماده (۲) قانون جهت ارجاع مجدد به کمیسیون پیشنهاد می‌شود.

- شایان ذکر است که به جهت اصلاح ویرایشی در بند «ت» ماده (۲) قانون اصلاحاتی انجام شده است.

۳-۳. ماده (۳)

ماده ۳- در ماده (۵) قانون بعد از عبارت «اتخاذ می‌نماید.» عبارت «مراجع امنیتی و انتظامی موظف به همکاری و ارائه پاسخ به استعلامات و اطلاعات لازم به هیأت می‌باشند.» اضافه می‌شود.

- هیأت در راستای رسیدگی به تکالیف قانونی نیازمند اطلاعات و داده‌های مستند از مراجع ذی ربط است. بنابراین دستگاه‌های نظارتی می‌بایست برای تسهیل در رسیدگی هیأت به گزارشات و شکایات واصله، اطلاعات مورد درخواست به استثناء موارد خلاف امنیت ملی را در اختیار هیأت قرار دهند. تاکنون عدم ارسال اطلاعات و جواز پاسخ به استعلامات هیأت، پرونده‌های متعددی را راکد و بلا تکلیف قرار داده است. کمیسیون برای رفع این موضوع اقدام به اصلاح ماده (۵) قانون کرده است. با این حال عدم پیش‌بینی پاسخگویی در مدت زمان معین از سوی مراجع نظارتی، امکان رسیدگی مستند و مستدل و در زمان معقول را از هیأت سلب می‌سازد. لذا با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی با افزودن مدت زمان معین برای پاسخگویی مراجع امنیتی و نظارتی، تصویب این ماده مورد تأیید خواهد شد.

۳-۴. ماده (۴)

ماده ۴- در ماده (۶) قانون عبارت «که طبق ماده (۶) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قابل اجرا است» حذف و در بند «ب» بعد از عبارت «پرونده» عبارت «کارگزینی» اضافه می‌شود و در بند «ث» نیز بعد از عبارت «تحقیق و تفحص» عبارت «یا کمیسیون‌های خاص مجلس» و در انتهای تبصره (۱) عبارت «آرای قطعی صادره هیأت بدوی و تجدیدنظر نیز به تشخیص هیأت به شورای نگهبان ارسال می‌شود» اضافه و تبصره (۲) آن ابقا می‌شود.

در ماده (۴) گزارش کمیسیون آیین‌نامه داخلی آمده است که عبارت «آرای قطعی صادره هیأت بدوی و تجدیدنظر نیز به تشخیص هیأت به شورای نگهبان ارسال می‌شود» به انتهای تبصره «۱» ماده (۶) قانون اضافه گردد. افزودن این گزاره در تقویت بازدارندگی نظارت بر رفتار مناسب است. باتوجه به اینکه هیأت به‌عنوان مرجع نظارتی اختصاصی، رفتار نمایندگان در طول دوره نمایندگی را به‌صورت فعال رصد می‌نماید؛ گزارشات و ادعاهای بررسی شده و قطعیت یافته توسط هیأت می‌تواند منبع دقیق و مؤثری برای شورای نگهبان جهت بررسی صلاحیت‌ها در دوره‌های آتی انتخابات مجلس شورای اسلامی قرار گیرد. بنابراین حکم این ماده شناسایی توانایی‌ها و شایستگی داوطلبان نمایندگی مجلس که دارای سابقه نمایندگی هستند را تسهیل می‌نماید.

با این حال واگذاری اختیار ارسال یا عدم ارسال آرای هیأت به شورای نگهبان، حسب صلاحدید و صواب اندیشی‌های هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان مناسب نیست. چه بسا ممکن است این صواب اندیشی‌ها از منظر سیاسی اتخاذ گردد

و منطق حقوقی نداشته باشد. لذا با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی اصلاح ماده (۴) گزارش کمیسیون به گونه‌ای که بستر ارسال تمامی آرای هیأت به شورای نگهبان فراهم گردد، پیشنهاد می‌شود.

- در ماده (۴) گزارش کمیسیون، اصلاح بند «ب» و «ث» ماده (۶) قانون نیز ذکر شده است. بدین صورت که در بند «ب» واژه «کارگزینی» به انتهای عبارت «تذکر کتبی با درج در پرونده» اضافه شده است. چرا که اجرای بند مذکور با ابهاماتی مواجه بود و در مواردی این بند به گونه‌ای اجرای می‌شد که بعد از اتمام دوره نمایندگی این مجازات به سوابق کارگزینی فرد در خارج از مجلس منتقل نشود. علاوه بر این در بند «ث» این ماده ضمانت اجرای محرومیت از عضویت در کمیسیون‌های خاص به مجموع مجازات‌ها افزوده شده است. لذا به جهت تقویت بازدارندگی اصلاحاتی اعمال شده است. اصلاحات انجام شده مورد تأیید است. با این حال هم چنان امکان تقویت ضمانت اجرای مذکور در ماده (۶) وجود دارد.

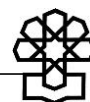
در نتیجه با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی ارجاع این ماده به کمیسیون پیشنهاد می‌شود.

۵-۳. ماده (۵)

ماده ۵- در ماده (۸) قانون عبارت «متشکل از اعضای هیأت رئیسه و رؤسای کمیسیون‌های دائمی مجلس» حذف می‌شود و عبارت «آرای صادره هیأت تجدیدنظر، قطعی و غیرقابل اعتراض است.» به انتهای ماده اضافه می‌گردد.

در موجب ماده (۵) گزارش کمیسیون، اصلاحاتی در ماده (۸) قانون انجام شده است. بر این اساس ترکیب هیأت تجدید نظر از این ماده حذف و با اعمال تغییراتی در ماده بعدی آمده است. از این رو در ماده بعد نسبت به این اصلاحات اظهار نظر خواهد شد. علاوه بر این به انتهای این ماده، عبارت «آرای صادره هیأت تجدیدنظر، قطعی و غیرقابل اعتراض است» افزوده شده است. در این خصوص لازم به ذکر است که با عنایت به اصل (۳۴)^۱ آرای صادره از مراجع شبه قضایی در دادگاه‌های صالح قابل تجدید نظر خواهی است و تصویب پیشنهاد مذکور در این ماده نمی‌تواند مانع از این دادخواهی شود. بنابراین این عبارت مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶، ۱۷۳ قانون اساسی است و با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی رد آن پیشنهاد می‌شود.

۱. اصل سی‌وچهارم: دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس می‌تواند به منظور دادخواهی به دادگاه‌های صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاه‌ها را در دسترس داشته باشند و هیچکس را نمی‌توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.

ماده ۶- متن زیر به عنوان ماده (۹) به قانون الحاق و ترتیب شماره مواد بعدی اصلاح می شود:

ماده ۹- کمیسیون آیین نامه داخلی از بین نمایندگان داوطلب که دارای یکی از شرایط زیر باشند، از هر گروه سه نفر و جمعاً نه نفر را به عنوان اعضای هیأت تجدید نظر انتخاب و معرفی می کند:

الف: حداقل سه دوره کامل سابقه نمایندگی،

ب: جزء هفت نفر از مسن ترین نمایندگان،

پ: نمایندگان دارای سابقه قضاوت.

تبصره- اعضای کمیسیون آیین نامه داخلی و هیأت بدوی نمی توانند به عنوان عضو هیأت تجدید نظر انتخاب شوند.

براساس اصل شصت و ششم قانون اساسی «ترتیب انتخاب رئیس و هیأت رئیسه مجلس و تعداد کمیسیون ها و دوره تصدی آن ها و امور مربوط به مذكرات و انتظامات مجلس به وسیله آیین نامه داخلی مجلس معین می گردد»، لذا با توجه به اینکه اولاً مفاد ماده مربوط به تعیین ساختار و شیوه انتظام مجلس می باشد، ماهیت آیین نامه ای داشته و مستند به اصل شصت و پنجم تصویب آن مشروط به موافقت دو سوم حاضران می باشد، ثانیاً شورای نگهبان در بررسی قانون نظارت - بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۱، مواد (۱)، (۶) و (۸) را به دلیل تعیین سازوکار و ساختار هیأت نظارت (بدوی و تجدید نظر) واجد وصف آیین نامه داخلی، موضوع اصل شصت و پنجم قانون اساسی تشخیص داده است. بنابراین در حین بررسی اصلاحات صورت گرفته صرفاً مواد ناظر به تشکیل هیأت و محدوده صلاحیت ها و اختیارات آن (مواد ۱، ۶ و ۸) مشروط به موافقت دو سوم حاضران است.

- همانگونه که بیان شد مفاد ماده ناظر به ساختار، ترتیبات شکل گیری و قواعد هیأت تجدید نظر می باشد. کمیسیون نیز در راستای چابکی هیأت، اصلاحاتی را انجام داده است. بدین صورت که به دلیل تعداد زیاد اعضای هیأت تجدید نظر فعلی (اعضای هیأت رئیسه و رؤسای کمیسیون ها) تشکیل جلسات، به دلیل عدم امکان تنظیم وقت مشترک بین اعضا با مشکل مواجه است. در راستای رفع این ایراد، تعداد اعضای هیأت کاهش یافت و اشخاص داوطلب با یکی از ویژگی های تخصص قضایی یا سابقه سیاسی و اجرایی یا سابقه نمایندگی از طریق قرعه کشی انتخاب خواهند شد. انتخاب از طریق قرعه کشی کمک می کند تا اشخاص فارغ از گرایش های حزبی خود در هیأت مشارکت کنند و تعارض منافع را کاهش خواهد داد.

با این حال هم چنان آسیب خلاً آیین رسیدگی شفاف و دقیق در رسیدگی هیأت تجدید نظر مشهود است. مبدأ زمانی شروع مهلت اعتراض، مرجع ابلاغ آراء، حد نصاب تشکیل جلسات و رأی گیری و... در قانون مسکوت می باشد، و صرفاً در مورد نصاب تشکیل جلسات و رأی گیری، در ماده (۱۱) دستورالعمل اجرایی قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۲ مورد اشاره قرار گرفته است؛ اما موضوع آیین رسیدگی هیأت ماهیت تقنینی داشته و می بایست در قانون

عادی تصریح شود. لذا علیرغم اصلاحات انجام شده، مشکلات و کاستی‌های مربوط به تشکیل و اداره جلسات هیأت تجدید نظر رفع نگردیده است و با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی ارجاع این ماده به کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

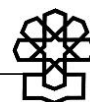
۴. سایر پیشنهادها

نگرانی استفاده نادرست از اقتدارات عمومی از دیرباز وجود داشته است. لزوم پاسخگویی و مسئولیت پذیری دارندگان مناصب و سمت‌های عمومی از جمله نمایندگان در یک نظام سیاسی امری اجتناب ناپذیر می‌باشد، چرا که نمایندگان به عنوان حافظان منافع مردم در کانون تصمیم‌گیری‌های کلان حضور و حق رأی دارند. نمایندگان به عنوان بخشی از هیأت حاکمه نظام سیاسی در عرصه تدوین قوانین و نظارت بر سایر قوا بدون تردید در مظان تهدیدات و آسیب‌های متعددی قرار دارند [۱].

برای جلوگیری از بروز این آسیب‌ها، صیانت از نهاد نمایندگی و افزایش سطح اعتماد عمومی جامعه، مجالس دنیا روش‌های نظارتی متناسب با زیست حقوقی - سیاسی در قالب قواعد نظارتی به صورت پیشینی و پسینی تدوین کرده‌اند. در نظام حقوقی ما با تصویب قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۱ گامی در جهت پاسداری و حفاظت از نهاد نمایندگی برداشته شد. لکن با گذشت بیش از یک دهه قانون آسیب‌ها و چالش‌هایی به شرح ذیل دارد:

۱. ترکیب مرجع نظارت (بدوی و تجدیدنظر) - از حیث تخصص، نحوه انتخاب، آیین رسیدگی
 ۲. ضمانت اجرا - از حیث نبود ضابطه مشخص برای انتخاب ضمانت اجرا، بازدارندگی ناکافی ضمانت اجرای
 ۳. عدم احصاء مصادیق تخلف و تعارض منافع منصب نمایندگی اعم از شغلی، مالی، معاملاتی و ...
 ۴. عدم صلاحیت مرجع نظارت از حیث فعال بودن در رصد و نظارت، آگاهی بخشی به نمایندگان و پاسخگویی
 ۵. عدم الزام مراجع امنیتی و نظارتی در پاسخگویی در زمان مناسب
- مصوبه حاضر برای رفع برخی از آسیب‌های مذکور اصلاحاتی را در قانون انجام داده است؛ لکن ناظر به برخی مواد ایرادات و نکاتی به نظر می‌رسد. لذا با تأیید کلیات گزارش کمیسیون، جزئیات آن نیازمند اصلاح است. از این رو با عنایت به اهمیت این طرح، رسیدگی دو شوری به این گزارش پیشنهاد می‌گردد. در ادامه با رعایت تشریفات آیین نامه داخلی مواردی متناسب پیشنهاد شده است:

۱. براساس اصل شصت و هشتم قانون اساسی «ترتیب انتخاب رئیس و هیأت رئیسه مجلس و تعداد کمیسیون‌ها و دوره تصدی آن‌ها و امور مربوط به مذكرات و انتظامات مجلس به وسیله آیین‌نامه داخلی مجلس معین می‌گردد»، لذا باتوجه به اینکه مفاد برخی مواد به تعیین ساختار و شیوه انتظام مجلس مربوط می‌باشد، لذا ماهیت آیین‌نامه ای داشته و مستند به اصل شصت و پنجم قانون اساسی تصویب آن مشروط به موافقت دوسوم حاضران می‌باشد؛ بنابر این درحین بررسی

اصلاحات صورت گرفته صرفاً مواد ناظر به تشکیل هیأت و محدوده صلاحیت‌ها و اختیارات آن (مواد ۱، ۶ و ۸) مشروط به موافقت دوسوم حاضران است.

۲. ابهام در تعریف هدایا نامتعارف مذکور در ماده (۳) قانون فعلی از جمله نواقص این قانون است. پیشنهاد می‌گردد سه تبصره به ماده (۳) الحاق شود:

«سه تبصره به ماده (۳) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان الحاق می‌گردد:

تبصره ۱- دریافت یک یا چند هدیه با مجموع ارزش مالی بیش از یک پایه حقوق ماهانه نمایندگی در طول سال، غیرمتعارف محسوب می‌شود.

تبصره ۲- منظور از هدیه در این قانون، اعطای هرگونه انتفاعی است (که مالیت داشته از قبیل مال، وجه، تسهیلات، ابراء، تخفیف و مزیت خاص، امتیاز یا حق) و به افزایش دارایی دریافت‌کننده هدیه منجر می‌شود یا از کاهش دارایی آنها جلوگیری کند.

تبصره ۳- هدایای سیاسی خارجی (دیپلماتیک) جزء اموال دولتی و در اختیار مجلس خواهد بود».

۳. علیرغم تأیید اصلاحات انجام شده در ماده (۶) گزارش کمیسیون، با این حال هم‌چنان آسیب خلا آیین رسیدگی شفاف و دقیق در رسیدگی هیأت تجدید نظر مشهود است. مبدأ زمانی شروع مهلت اعتراض، مرجع ابلاغ آراء، حد نصاب تشکیل جلسات و رأی‌گیری و... در قانون مسکوت می‌باشد، و صرفاً در مورد نصاب تشکیل جلسات و رأی‌گیری، در ماده (۱۱) دستورالعمل اجرائی قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۲ مورد اشاره قرار گرفته است؛ اما موضوع آیین رسیدگی هیأت ماهیت تقنینی داشته و می‌بایست در قانون عادی تصریح شود. لذا علیرغم اصلاحات انجام شده، مشکلات و کاستی‌های مربوط به تشکیل و اداره جلسات هیأت تجدید نظر رفع نگردیده است و ارجاع این ماده به کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

۴. در ماده (۴) قانون تخلفات به صورت بسیار کلی بیان شده است و این کلی‌گویی رسیدگی به تخلفات نمایندگان را با چالش‌هایی همراه کرده است. متخلفان می‌توانند از این ابهام قانونی سوءاستفاده کنند. چرا که با عنایت به اصل برائت امکان پیگیری در هیأت محدود می‌گیرد. لذا برای رفع این ایراد ماده زیر پیشنهاد می‌شود:

«یک ماده به شرح زیر به عنوان ماده (۱۲) به قانون الحاق و شماره مواد بعدی به ترتیب اصلاح می‌شود:

ماده ۱۲- منظور از موارد خلاف شئون نمایندگی، علاوه بر مصادیق ذیل، هرگونه فعل یا ترک فعل خلاف عرف مسلم نمایندگی است به نحوی که نوعاً خلاف شأن نمایندگی باشد که توسط هیأت تشخیص داده می‌شود.

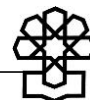
۱. سوء استفاده از اختیارات نمایندگی و أخذ هر نوع امکانات و امتیازات از بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی به هر عنوان و هر شکل، توسط نماینده به نفع خود و اقربای وی به ناحق و اعمال نفوذ و استفاده از سمت نمایندگی برای این منظور و سوء استفاده مالی از اطلاعات و اسناد در دسترس وی

۲. استفاده از الفاظ و عبارات خلاف شئون نمایندگی خواه به صورت شفاهی یا کتبی در فضای واقعی یا مجازی

۳. اعمال خلاف امنیت ملی کشور و سایر اعمال مجرمانه از بُعد انتظامی

۴. غیبت، تأخیر و بی‌نظمی نماینده و تخلف از آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به استناد گزارش هیأت رئیسه

۵. تخلف از قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ و لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷
۶. أخذ پیمان کاری از مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع قانون فهرست مؤسسات عمومی غیر دولتی مصوب ۱۳۷۳/۰۴/۱۹ و اصلاحات و الحاقات بعدی در قانون مذکور و سایر قوانین و نهادهای انقلابی برای نماینده و بستگان درجه یک سببی و نسبی وی و شرکت‌های این افراد که در آن سهام دارند.
۷. هرگونه أخذ تابعیت و مجوز اقامت کشورهای خارجی و استمرار تابعیت مضاعف و اقامت سابق و عدم لغو آن برای نمایندگان در حین دوران نمایندگی
۸. شروع یا ادامه دوره ناتمام تحصیلی در دوره نمایندگی
۹. عدم اطلاع به هیأت در خصوص سفرهای خارجی به غیر از مأموریت‌های رسمی موضوع ماده (۸۱) قانون آیین نامه داخلی
۱۰. هرگونه اقدام و فراهم نمودن مقدمات انتقال از دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ به دستگاه اجرایی دیگر در طول دوران نمایندگی برای خود
۱۱. دریافت هرگونه موافقت اصولی یا مجوز احداث و بهره‌برداری واحد تجاری، صنعتی، کشاورزی، خدماتی، رسانه ای، مطبوعاتی، آموزشی و واحد های آموزش عالی و پژوهشی در دوران نمایندگی
۱۲. مدیرعاملی و هرگونه فعالیت و عضویت اعم از موظف و غیرموظف و تحت عنوان مشاور، بازرس و بازرس علی البدل در هیئت مدیره یا هیئت عامل مؤسسات و شرکت‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیر دولتی موضوع قانون فهرست مؤسسات عمومی غیر دولتی مصوب ۱۳۷۳/۰۴/۱۹ و اصلاحات و الحاقات بعدی در قانون مذکور و سایر قوانین، مؤسسات، شرکت‌ها و بانک‌های خصوصی اعم از انتفاعی، غیر انتفاعی (فرهنگی، هنری، صنعتی، کشاورزی، ورزشی، خدماتی، خیریه، عام المنفعه و آموزشی، پژوهشی، شتاب دهنده) و غیرتجارتی
۱۳. اشتغال و عضویت در اتحادیه‌های صنفی و نظام‌های حرفه ای اعم از وکالت، کارشناس رسمی دادگستری.
- تبصره:** اشتغال به امر نمایندگی مجوزی جهت ابطال و عدم تمدید پروانه فعالیت سابق نمایندگان توسط نظامات حرفه‌ای و صنفی پس از دوران نمایندگی نمی‌باشد.
۱۴. عضویت در هیئت امنای دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی آموزشی و پژوهشی دولتی و غیردولتی.
۱۵. سردبیری، مدیرمسئولی و یا عضویت در هیات تحریریه خبرگزاری‌ها، نشریات، روزنامه‌ها و مجلات چاپی، الکترونیکی یا رقومی (دیجیتال)
۱۶. اقدام به هرگونه فعالیت بازرگانی واردات و صادرات.
۵. هم‌اکنون نمایندگان اطلاع دقیقی از کیفیت فعالیت‌های هیأت ندارند. لذا لازم است که اطلاع رسانی از عملکرد هیأت در درون مجلس صورت پذیرد. از این رو ماده زیر پیشنهاد می‌شود.
- «یک ماده به شرح زیر به قانون الحاق می‌شود:

- رئیس هیأت مکلف است فروردین ماه هر سال گزارش عملکرد هیأت در سال گذشته را در جلسه غیرعلنی مجلس قرائت کند».

۶. بخشی از حفاظت از شان نمایندگی و مجلس شورای اسلامی در گرو رسیدگی سریع به تخلفات است. این موضوع در مواردی که در رسانه‌ها پخش شده مهم‌تر است. برای ارتقای سرمایه اجتماعی مجلس لازم است که به برخی موضوع با سرعت بیشتری رسیدگی شود. لذا ماده زیر پیشنهاد می‌شود:

«ماده زیر به قانون الحاق می‌شود:

- مواردی که به موجب انتشار در رسانه‌ها منجر به جریحه‌دار شدن افکار عمومی شده است ظرف یک هفته رسیدگی خواهد شد».

۵. جمع‌بندی

- تصویب کلیات گزارش کمیسیون پیشنهاد می‌شود.
- ماده (۱) گزارش کمیسیون با تعیین مرجعی در داخل مجلس مورد تأیید است.
- با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، حذف بند «ت» ماده (۱) و ممنوعیت عضویت تمامی اعضای هیأت رئیسه در ترکیب هیأت مذکور در تبصره «۲» این ماده پیشنهاد می‌شود.
- افزودن سخنگو در تبصره «۳» ماده (۱) گزارش کمیسیون مورد تأیید است.
- اعطای صلاحیت فعالانه به هیأت در ماده (۲) گزارش کمیسیون مورد تأیید است.
- به منظور بازتعریف «شئون نمایندگی» با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، اصلاح تبصره «۱» ماده (۲) قانون جهت ارجاع مجدد به کمیسیون پیشنهاد می‌شود.
- با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی با افزودن مدت زمان معین برای پاسخگویی مراجع امنیتی و نظارتی، تصویب ماده (۳) مصوبه کمیسیون مورد تأیید خواهد شد.
- با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی اصلاح ماده (۴) گزارش کمیسیون به گونه‌ای که بستر ارسال تمامی آرای هیأت به شورای نگهبان فراهم گردد، پیشنهاد می‌شود.
- با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی به جهت تقویت بیشتر ضمانت اجرای مذکور در ماده (۴) مصوبه کمیسیون، ارجاع این ماده به کمیسیون پیشنهاد می‌شود.
- عبارت صدر ماده (۵) مورد تأیید و عبارت ذیل آن مبنی بر غیرقابل اعتراض بودن آرای صادر از هیأت تجدیدنظر، مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶، ۱۷۳ قانون اساسی است و با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی رد آن پیشنهاد می‌شود.

• با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی ارجاع ماده (۶) جهت تشریح فرایند رسیدگی در هیأت تجدید نظر به کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

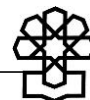
منابع و مآخذ

[۱] ع. عبدالاحد و ع. دهقان بنادکی. «اظهار نظر کارشناسی درباره اصلاح قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۴۰۰.

[۲] ع. عبدالاحد و همکاران. «آسیب‌شناسی نظام قانونگذاری جمهوری اسلامی ایران»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۷.

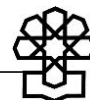
شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
۱				✓
۲				✓
۳				✓
۴				✓
۵				✓
۶				✓

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۱)	ماده ۱- ماده (۱) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و در تبصره (۴) عبارت «موضوع تبصره (۲) این ماده فرد جایگزین مطابق تبصره مذکور» به عبارت «فرد جایگزین مطابق این ماده» اصلاح و تبصره (۱) آن ابقا می‌شود: ماده ۱- در هر دوره مجلس شورای اسلامی حداکثر سه ماه پس از افتتاح مجلس، هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان که از این پس «هیأت» نامیده می‌شود، مرکب از افراد زیر تشکیل می‌گردد: الف- شش نفر از نمایندگان که حداقل از دو دوره سابقه نمایندگی برخوردار باشند به انتخاب مجلس،			✓	به جهت رفع تعارض منافع و افزایش استقلال هیأت بدوی نظارت بر رفتار از هیأت رئیسه مجلس، پیشنهاد می‌شود که هیچ کدام از اعضای هیأت رئیسه امکان حضور در ترکیب هیأت را نداشته باشند. به همین جهت حذف بند «ت» ماده (۱) و می‌شود: ماده ۱- در هر دوره مجلس شورای اسلامی حداکثر سه ماه پس از افتتاح مجلس، هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان که از این پس «هیأت» نامیده می‌شود، مرکب از افراد زیر تشکیل می‌گردد:	ماده ۱- ماده (۱) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و در تبصره (۴) عبارت «موضوع تبصره (۲) این ماده فرد جایگزین مطابق تبصره مذکور» به عبارت «فرد جایگزین مطابق این ماده» اصلاح و تبصره (۱) آن ابقا می‌شود: ماده ۱- در هر دوره مجلس شورای اسلامی حداکثر سه ماه پس از افتتاح مجلس، هیأت نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان که از این پس «هیأت» نامیده می‌شود، مرکب از افراد زیر تشکیل می‌گردد:

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	ب- یک نفر از اعضای ثابت کمیسیون اصل نودم قانون اساسی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس، پ- یک نفر از اعضای کمیسیون قضائی و حقوقی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس، ت- یکی از نواب رئیس به انتخاب هیأت رئیسه مجلس برای هر سال. تبصره ۲- اعضای هیأت رئیسه مجلس به جز نواب رئیس، نمی‌توانند به عضویت هیأت در آیند. در صورتی که هر یک از اعضای هیأت به عضویت هیأت رئیسه مجلس انتخاب شود، عضویت وی در هیأت لغو و فرد جایگزین مطابق فرآیند این ماده انتخاب می‌شود. نصاب انتخاب اعضای هیأت در مجلس، اکثریت نسبی نمایندگان حاضر است. تبصره ۳- هیأت از بین اعضای خود یک رئیس، یک نایب‌رئیس، یک دبیر و یک سخنگو انتخاب می‌کند.					الف- پنج نفر از نمایندگان که حداقل از دو دوره سابقه نمایندگی برخوردار باشند به انتخاب مجلس، ب- یک نفر از اعضای ثابت کمیسیون اصل نودم قانون اساسی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس، پ- یک نفر از اعضای کمیسیون قضائی و حقوقی از بین داوطلبان عضویت در هیأت به انتخاب مجلس، ت- یکی از نواب رئیس به انتخاب هیأت رئیسه مجلس برای هر سال. تبصره ۲- اعضای هیأت رئیسه مجلس به جز نواب رئیس، نمی‌توانند به عضویت هیأت در آیند. در صورتی که هر یک از اعضای هیأت به عضویت هیأت رئیسه مجلس انتخاب شود، عضویت وی در هیأت لغو و فرد جایگزین مطابق فرآیند این ماده انتخاب می‌شود. نصاب انتخاب اعضای هیأت در مجلس، اکثریت نسبی نمایندگان حاضر است. تبصره ۳- هیأت از بین اعضای خود یک رئیس، یک نایب‌رئیس، یک دبیر و یک سخنگو انتخاب می‌کند.
ماده (۲)	ماده ۲- بند «ت» ماده (۲) قانون به شرح زیر اصلاح و یک بند به عنوان بند «ث» به این ماده الحاق می‌شود: ت- گزارش‌های هیأت رئیسه مجلس درباره غیبت و تأخیر در جلسات شعب، صحن و کمیسیون‌ها و بی‌نظمی هر یک از نمایندگان مطابق مواد قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ث- درخواست هر یک از اعضای هیأت برای شروع رسیدگی به تخلفات مذکور در این قانون.			✓	تعریف و محدوده «شأن نمایندگی» در قانون فعلی ابهام دارد. تعریف «شأن نمایندگی» و تصریح به انواع کنش‌های نمایندگان (افعال، گفتار و نوشتار) در تمامی فضاهای عمومی از جمله حقیقی و مجازی در طول دوره نمایندگی گامی مثبت در جهت صیانت و تضمین حقوق نمایندگان خواهد بود. بدین منظور اصلاح تبصره «۱» ماده (۲) قانون جهت ارجاع مجدد به کمیسیون پیشنهاد می‌شود.	ماده ۲- تبصره ۱- به منظور حفاظت از جایگاه مجلس شورای اسلامی و نمایندگی ملت و در راستای مسئولیت نمایندگان مجلس در برابر تمام مردم و پاسخگویی مجلس در قبال آنها، رعایت شئون نمایندگی در همه افعال و گفتار اعم از کتبی یا شفاهی به صورت حقیقی یا مجازی در داخل یا خارج محیط مجلس در طول دوره نمایندگی طبق ضوابط این قانون و قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی الزامی است.

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۳)	ماده ۳- در ماده (۵) قانون بعد از عبارت «تخاذ می‌نماید.» عبارت «مراجع امنیتی و انتظامی موظف به همکاری و ارائه پاسخ به استعلامات و اطلاعات لازم به هیأت می‌باشند.» اضافه می‌شود.			✓	علیرغم تأیید الزام دستگاه‌های امنیتی به ارائه پاسخ استعلام‌ها، عدم پیش‌بینی پاسخگویی در مدت زمان معین از سوی مراجع نظارتی، امکان رسیدگی مستند و مستدل و در زمان معقول را از هیأت سلب می‌سازد. لذا پیشنهاد می‌گردد در ماده (۳) مصوبه کمیسیون عبارت «ظرف یکماه» قبل از عبارت «به استعلامات» اضافه شود.	ماده ۳- در ماده (۵) قانون بعد از عبارت «تخاذ می‌نماید.» عبارت «مراجع امنیتی و انتظامی موظف به همکاری و ارائه پاسخ <u>ظرف یک ماه</u> به استعلامات و اطلاعات لازم به هیأت می‌باشند.» اضافه می‌شود.
ماده (۴)	ماده ۴- در ماده (۶) قانون عبارت «که طبق ماده (۶) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قابل اجرا است» حذف و در بند «ب» بعد از عبارت «پرونده» عبارت «کارگزینی» اضافه می‌شود و در بند «ث» نیز بعد از عبارت «تحقیق و تفحص» عبارت «یا کمیسیون‌های خاص مجلس» و در انتهای تبصره (۱) عبارت «آرای قطعی صادره هیأت بدوی و تجدیدنظر نیز به تشخیص هیأت‌به شورای نگهبان ارسال می‌شود» اضافه و تبصره (۲) آن ابقا می‌شود.			✓	واگذاری اختیار ارسال یا عدم ارسال آرای هیأت به شورای نگهبان، حسب صلاحدید و صواب اندیشی‌های هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان مناسب نیست. چه بسا ممکن است این صواب اندیشی‌ها از منظر سیاسی اتخاذ گردد و منطق حقوقی نداشته باشد. لذا اصلاح ماده (۴) گزارش کمیسیون به گونه‌ای که بستر ارسال تمامی آرای هیأت به شورای نگهبان فراهم گردد، پیشنهاد می‌شود. علاوه بر این هم چنان ضرورت تقویت ضمانت اجرای مذکور در ماده (۶) قانون فعلی وجود دارد.	ماده ۴- در ماده (۶) قانون عبارت «که طبق ماده (۶) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قابل اجرا است» حذف و در بند «ب» بعد از عبارت «پرونده» عبارت «کارگزینی» اضافه می‌شود و در بند «ث» نیز بعد از عبارت «تحقیق و تفحص» عبارت «یا کمیسیون‌های خاص مجلس» و در انتهای تبصره (۱) عبارت «آرای قطعی صادره هیأت بدوی و تجدیدنظر نیز به تشخیص هیأت به شورای نگهبان ارسال می‌شود» اضافه و تبصره (۲) آن ابقا می‌شود.
						دو بند به انتهای ماده (۶) و یک تبصره به عنوان تبصره «۳» الحاق می‌گردد: خ- محرومیت از داوطلب شدن در دوره های آتی انتخابات مجلس شورای اسلامی د- لغو اعتبارنامه بوسیله صحن مجلس شورای اسلامی با پیشنهاد هیأت و تصویب اکثریت مطلق نمایندگان حاضر تبصره ۳ - هیأت صرفاً در صورت محکومیت نماینده به حدود یا قصاص یا مجازات تعزیری درجه یک تا شش از سوی مراجع قضایی میتواند اعمال بند «د» این ماده را از مجلس درخواست نماید.

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۵)	ماده ۵- در ماده (۸) قانون عبارت «متشکل از اعضای هیأت رئیسه و رؤسای کمیسیون های دائمی مجلس» حذف می شود و عبارت «آرای صادره هیأت تجدیدنظر، قطعی و غیرقابل اعتراض است.» به انتهای ماده اضافه می گردد.			✓	عبارت صدر ماده مبنی بر تغییر هیأت تجدید نظر مورد تأیید و عبارت ذیل آن مبنی بر غیرقابل اعتراض بودن آرای هیأت تجدید نظر عبارت مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶، ۱۷۳ قانون اساسی است و با رعایت تشریفات مندرج در آیین نامه داخلی رد آن پیشنهاد می شود.	ماده ۵- در ماده (۸) قانون عبارت «متشکل از اعضای هیأت رئیسه و رؤسای کمیسیون های دائمی مجلس» حذف می شود و عبارت «آرای صادره هیأت تجدیدنظر، قطعی و غیرقابل اعتراض است.» به انتهای ماده اضافه می گردد.
ماده (۶)	ماده ۶- متن زیر به عنوان ماده (۹) به قانون الحاق و ترتیب شماره مواد بعدی اصلاح می شود: ماده ۹- کمیسیون آیین نامه داخلی از بین نمایندگان داوطلب که دارای یکی از شرایط زیر باشند، از هر گروه سه نفر و جمعاً نه نفر را به عنوان اعضای هیأت تجدید نظر انتخاب و معرفی می کند: الف: حداقل سه دوره کامل سابقه نمایندگی، ب: جزء هفت نفر از مسن ترین نمایندگان، پ: نمایندگان دارای سابقه قضاوت. تبصره- اعضای کمیسیون آیین نامه داخلی و هیأت بدوی نمی توانند به عنوان عضو هیأت تجدیدنظر انتخاب شوند. تبصره- هیأت تجدید نظر، با حضور دو سوم اعضا رسمیت دارد و تصمیمات آن با رأی اکثریت مطلق حاضرین معتبر است. دبیر هیأت موظف است آراء صادره اعم از بدوی و تجدید نظر را ظرف یک هفته به نماینده ابلاغ نماید.			✓	علیرغم تأیید اصلاحات انجام شده در ماده (۶) گزارش کمیسیون، با این حال همچنان آسیب خلا آیین رسیدگی شفاف و دقیق در رسیدگی هیأت تجدید نظر مشهود است. مبدأ زمانی شروع مهلت اعتراض، مرجع ابلاغ آراء، حد نصاب تشکیل جلسات و رأی گیری و... در قانون مسکوت می باشد، و صرفاً در مورد نصاب تشکیل جلسات و رأی گیری، در ماده (۱۱) دستورالعمل اجرایی قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۲ مورد اشاره قرار گرفته است؛ اما موضوع آیین رسیدگی هیأت ماهیت تقنینی داشته و می بایست در قانون عادی تصریح شود. لذا علیرغم اصلاحات انجام شده، مشکلات و کاستی های مربوط به تشکیل و اداره جلسات هیأت تجدید نظر رفع نگردیده است و ارجاع این ماده به کمیسیون پیشنهاد می گردد.	ماده ۶- متن زیر به عنوان ماده (۹) به قانون الحاق و ترتیب شماره مواد بعدی اصلاح می شود: ماده ۹- کمیسیون آیین نامه داخلی از بین نمایندگان داوطلب که دارای یکی از شرایط زیر باشند، از هر گروه سه نفر و جمعاً نه نفر را به عنوان اعضای هیأت تجدید نظر انتخاب و معرفی می کند: الف: حداقل سه دوره کامل سابقه نمایندگی، ب: جزء هفت نفر از مسن ترین نمایندگان، پ: نمایندگان دارای سابقه قضاوت. تبصره- اعضای کمیسیون آیین نامه داخلی و هیأت بدوی نمی توانند به عنوان عضو هیأت تجدیدنظر انتخاب شوند.

گزیده سیاستی

طرح «اصلاح موادی از قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان» به شماره ثبت ۸۹ قصد اصلاح ترکیب هیات بدوی و تجدید نظر، تقویت ضمانت اجرای تخلفات و اعطای صلاحیت فعالان به هیات بدوی برای رسیدگی به تخلفات دارد. ضمن تأیید کلیات گزارش کمیسیون، جهت رفع سایر آسیب‌ها لازم است جزئیات آن جهت اصلاح به کمیسیون ارجاع شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir